Година I — 29 новембра — ЦЕТИЊЕ — 12 децембра 1942. — Бр. 76

ИЗЛАЗИ уторником и суботом
УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА Његошева Бр. 7 ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА БРОЈ 64
ПРЕТПЛАТА: МЈЕСЕЧНО Lit. 8·— ПОЈЕДИНИ БРОЈ Lit. 1·—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

АМЕРИКАНСКЕ ОКЛОПЉЕНЕ ФОРМАЦИЈЕ

одбијене западно од Тебурбе

Опадање совјетске офензивне снаге

ИЗДАЈСТВО СОЦИЈАЛНОСТИ

Каже се: „Сви путеви воде у Рим". Истраживајући њено историско-политичко значење, ова изрека, у свакадашњим животним релацијама, добија смисао да се циљ може постићи разним средствима. Да би се постигла извјесна сврха, људима стоје на располоежњу разни начини, а од интелигенције, моралних и социјалних наклоности људи зависи који ће од тих начина да предузму. Јасно је да је препоручљиво да за постизање сврхе не треба употребљавати методе које оштој ствари више могу нашкодити него што могу допринијети да се постигне циљ. Стављени у положај да бирају или постићи циљ или нашкодити оштој ствари, паметни и честити људи ће увијек радије одустати од предузимања методе која осигурава постизање циља, него што ће дозволити да се њеним предузимањем нашкоди оштој ствари. Са моралног, политичког и социјалног гледишта значај циља је ограничен и одмјерен према природи оште ствари, а оштта ствар је најмовно олиčење интереса, тежњи и стремљења друштвене или националне заједнице.

Нас овдје не интересују толико циљеви колико методе за њихово постизање, иако можемо констатовати да су сви циљеви, као постталом и све људске категорије, повргнути релативности оцјењивања, јер треба увијек имати на уму да је идеал примамљив, неодољив и фантастично лијеп све док му се у остваривању не приближимо, а онда се тек виде рапавости, штрости и недостаци стварности и, као посљедица увиђања неостваривости, у дух се увлаче разочарење и млитавост.

Ништа није горе него уобразити да је само једна метода, за коју се људи опредијеле, подобна да доведе циљу, а све остале не само да нијесу сврсисходне него и да су нечасне и да служе интересима умишљених противника. Наши комунисти, — кажем „наши комунисти", јер мислим да овакових варвара нема нигдје друго на земљиној кугли, — ставили су себи у изглед један циљ, одредили пут, средства, методу за његово остварење, па са те линије не скрећу нигдје у страну, већ се понашавају као коњи којима су стављени наочњаци: само имају пред собом шимеричну претставу циља, а све друго за њих као да и не постоји. Чак не виде провалију у коју оваквим својим радом срљају, иако за њима нема никакве штете, него је штета за јадним народом, који страда, пропада и злопаћи се због њихове настраности. Рад наших комуниста потсјећа нас на једну новинску карикатуру, коју смо прије неколике године гледали, а према којој два човјека трче у паничном страху другом између жељезничких шина, и док за њима захуктано јури жељезнички воз, они соколе један другога да убрзају трчање у истом правцу да би се спасили од погибије, а толико су, од страха и од духовне инерције, изгубили способност сналажења да уопште не могу доћи до закључка (да према томе и до заузимања практичног става) да је за њих једини спасоносни, лаки и изводљиви излаз из ситуације да се искакањем из шина склоне у страну док воз прође!

Да ли је њихов циљ остварљив или не, то питање не мислимо овдје расправљати. Уосталом, то ће показати вријеме и догађаји. Али, сматрамо за важно да нагласимо да су садашњи комунисти покушали, па су у томе у приличном броју случајева и били успјели, да убједе физичке раднике да је комунизам једино уређење које је најбоље у стању да осигура њихове интересе. Заиста, своју борбу за остварење идеала комунисти су натоварили на леђа претежно онима који физички раде. Међутим такозвани утопијски социјалисти, имајући исти социјално-политички идеал као и садашњи комунисти, сматрали су да сви људи, без обзира на социјални положај, имају интереса да се то идеологија оствари, те су зато апеловали и на богате и на сиромашне, и на послодавце и на раднике, и на интелектуалце и на мануелце. С обзиром на такво схватање циља, они су били произвољни у одабирању средстава за његово постизање. Садашњи комунисти су све поставили на класну основу, раширили мржњу, завтли борбу, бескомпромисну и безобзирну, не размишљајући о томе да је та борба у највише случајева не само бесцисна него и пусошна, сатирућа и убиствена и за комунисте и за оне који се са њима не слажу тако да обично доводи до кобних посљедица: да се поруше и униште многе тековине постојећег стања, да се друштво баци и у материјални, и у културни и у морални назадак, а да се, у коначду за то, не добије уопште ништа ново, боље и савршеније.

Баш зато што је социјална (или „класна") борба рушилачка, назадна, нечовјечна, неморална, сви паметни поштени и људи, који желе добро свима појединцима и цијелој друштвеној заједници, настоје да се рјешавање социјално-политичких питања изводи културним и моралним методама, заснованим на сагласности и сарадњи већине народа. И стоји се у културном човјечанству на комунисте и гледа као на криминолце, те се они и њихов рад стављају ван закона. Увијек треба имати на уму оно златно правило социјалне савјести и дјеловања: ако не можеш другима учинити добро, немој им наносити зло. Комунисти се код нас нијесу руководили тим правилом, те су, изговарајући се да им је циљ добар, својим нечовјечним радом нанијели највеће зло своме народу, чиме су извршили издају свакe праве социјалности.

ЊЕМЦИ ПРЕЛАЗЕ СВУДА У УСПЈЕШНЕ ПРОТИВНАПАДЕ

Источни фронт

Југоисточно од Новоросијска извршили су њемачки гренадири оних дана успјешни препад, савладавши непријатеља и освојивши тридесетак мођних утврда. Настављене су операције на свим главним сектoрима Кавкава и у Калмичкој степи. Мјестимични непријатељски продори кроз њемачке линије брао су ликвидирани, а противници заробљени или уништени.

На сектору Калињин—Торопец и југозападно од Стаљинграда осујетила је бољшевичка офанзивна акција посљедњих дана у вези са огромним претрпљеним губицима. Код Стаљинграда су бољшевици већ почели да се укопавају. Код Торопеца је онкоњено око 10 совјетских дивизија, међу којима се налази и одабрани Стаљинов корпус. Ове трупе су на путу уништења. Њемачке трупе прешле су у противнапад и одбациле непријатеља на више мјеста.

Код Ладошског Језера сломљени су сви совјетски локални покушаји са великим губицима на страни црвених.

Совјетска команда објавила је да су бољшевичке трупе освојиле један дио жељезничке пруге Ржев—Вјазма. Њемци категорички побијају ту тврдњу, лишену сваког основа, извлачећи да се совјетске трупе налазе још врло далеко од тог дијела пруге.

На Карелијској и Аљуској превлаци владао је релативни мир. Авијација је била на свим сектoрима врло активна. Јаки напади били су уперени против Ваке и града Мурмански.

Афрички фронт

У Киренаици владала је посљедњих дана само локална борбена активност. Авијација Осовине гађала је успјешно противничке артиљеријске положаје и концентрације трупа.

Оборено је више непријатељских авиона.

У Тунису су осовинске патроле разбиле интензивну извиђачку акцију. Западно од Тебурбе одбијен је један напад оклопљених средстава, од којих су нека разорена. Бомбардери су извршили снажне нападе на луку Филипвиа и Буми, те су погодили бомбама разних кал бара бродове у пристаништу, лучке уређаје и складишта.

Англосаска авијација извршила је напад на Триполис, гдје је бацила неколико бомби. Било је 7 мртвих и 4 рањена међу либијским становништвом.

Нови документат енглеске нискости

Ево писма, које је легионар Тоаи упутио својој породици, а које је проскочило кроз енглеску цензуру: „Индија, 19 јула 1942. Драги брате, ти који се налазиш у Италији, распитај се да ли енглески заробљеници газе са папучама по блату, да ли се облаче у тканине, које се приликом трећега прања распадају у води, да ли се када пролазе кроз станице гађају иза њих и да ли се гађају камењицама као што се то чинило у Александрији и Суецу. Ово је забављало стражаре који су нас пратили. Ове страже су биле састављене од свих раса: Аустралијанаца, Новозеланђана, Канађана, и Пољака. Само код неких од ових посљедњих видио сам осјећање саучешћа. Колико бих ти ствари волио рећи, ти то већ разумијеш, али то се не може. Здравље ми није клонуло, морал је увијек на висини. Гриј те твој Анђело." Писмо легионара Тоазија само потврђује оно што нам је већ познато о Енглезима и о њиховој тобожњој цивилизацији.

Стрељања у С. С. С. Р.

Сазнаје се из Штокхолма да је 5 совјетских официра стрељано ради издаје на којем броду „Красни К ик з". Оптужба навели да су исти продали непријатељу ослонне нових типова подморнице.

ЛИК ЦРНЕ ГОРЕ

Ми, Срби, носимо у свом срцу три најмилија лика, који се надмећу по значају свога поштовања, љубави и одности. Та три лика јесу: лик патрона крсне славе, лик мајке и лик роднога завичаја.

Мени је пала врло пријатна улога да говорим о лику Црне Горе, мога родног краја.

А не може се говорити о Црној Гори, а да се не почне на првом мјесту њен историјски лик. Он води своје поријекло још из давних времена, јер најславнији средњовјековни српски владари, Немањићи, рођени су у Зети т. ј. у Црној Гори.

И онда, када све српске покрајине потпадоше под турску власт, Црна Гора је била једина, која је сачувала своју слободу. Због тога је она и била уточиште свих оних који су тежили за слободом. О њеној великој улози у историји српског народа писали су многи наши писци, као С. Милутиновић, Бр. Радичевић, Љ. Ненадовић, И. Мажуранић и др. и величали њену славу. Странци пак, које је лијепа срећа доводила до ових брда, одушевљено су их опјевали и приказали својим сународницима. Међу њима има нарочито Француза, као Ш. Нодје, колонел Виала де Сомјер, Жилијет Адам и др.

Црна Гора је вјековима сачувала ту своју историјску улогу, тежећи увијек ка слободњу и уједињењу свога народа. И то је њен историјски лик, и како је дуговјечна владавина азијатских завојевача, пуна насиља и мрачности, оставила читаве периоде историје тамне и нерасвјетљене, како рече један од некадашњих цетињских митрополита.

Слава Црне Горе прелази њене границе, јер њени вјековни подвизи и побједе иду далеко преко мора и гора у друге земље и далеке континенте. Царев Лаз, где погибе толика Султачова војска, 1711 године, овјековјечио је црногорско јунаштво. Црногорци не рачунају себе по броју, него по вриједности.

Што се тиче књижевности, да Црна Гора није дала ништа друго до само „Горски Вијенац", са би било довољно. Ово дјело, право огледало црногорске душе и патриотских осјећања, једино је у нашој књижевности које је преведено на готово све стране језике. Оно је приказало другим народима лик правог црногорског српства!

У предратном социјалном животу, Црна Гора, иако апсолутична држава, била је једина од најслободнијих демократских земаља. Њени војводе, сердари и кнежеви, људи са села и нешколовани, управљали су земљом као неки великани. И сам Јован Цвијић каже: „Ниједан владар није имао бољу околину од Краља Николе".

А какав је географски лик Црне Горе?

Полазећи од Метохије, па све до красног Ловћена значај своме лику дало је у последњој историји који епоси повлачене српске војске. А поће ли данас путник овим крајевима, видјеће предјеле који се ријетко срећају у свијету: дивну живописну Рутовачку Клисуру, са својом крњом страном уз звучну и хладну Пећску Бистрицу, величанствени Чакор и његов пад ка Полимљу, вјечитим снијегом покривени горди Комови, камени и безводни Братоножићи, равна и плодна Зета, кршовита Катунска Нахија, коју надмашује славни Ловћен.

А када би човјек прелетио Црну Гору аеропланом, видио би у њој два сасвим противна лика, два контраста њеног земљишта: с једне стране, стара Црна Гора, голи крш, бијели кречњак, пустолича, без воде, без шуме, без траве. То су Брда, чувена по своме јунаштву, по своме вјековном отпору надмоћним сусједним силама. С друге стране, одмах, као да се повела једна оштра линија да одводи Брда, јављају се, од истока и сјевера, високе, шумом обрасле планине, простране ливаде и зелени пашњаци, величанствена језера, бране рријеке и њихове плодне долине. То су ланци дивних Проклетија и жљебова, гордих Комова, сиве Бјеласице и узвишеног Дурмитора, кроз чије се зеленило бјелуцају, као нека велика огледала пространa језера: Плавско, Шишко, Биогрдско и Црно. Ту су се, по тим планинама и шумама, водиле негда кроваве борбе за опстанак. Ту је народ из околних крајева Косова и Метохије, Босне и Херцеговине тражио уточишта по гудурама, пјешчарама и збјеговима! Ту се хајдуковало, ратовало, борило и гинуло за слободу свога народа!

Колико је странаца свих народа и путописаца величало ове крајеве и колико смо им за то благодарни!

И сада ми је у сјећању један састанак код велике Француске, поч. Жулијет Адам, која је са сузама од узбуђења и велике љубави за наш крај говорила о тим предјелима. Ох, колико затрепери срце, нас залуталих и осамљених по Европи, кад нам се да прилика да чујемо од које велике личности, кад нам о родном завичају проговори!... Ријечи такве остају урезане у срцу за читав живот... Бити у дому чувеном и славном, као што је био дом пок. Жулијет Адам и чути дивљење нашему карсу и народу бијаше то права радост!...

„Ја пропутовах, причаше она, доста земље и народа, а не нађох ни краја интересантнијег ни народа симпатичнијег. Дивила сам се и поклонила земљи вашој, која вјечно упире поглед ка ловћенским висинама, јер тамо борави великан свих Срба господар Црне Горе, Владика Раде!.. А са коликим сам се узбуђењем и пијететом поклонила Светом Василију, који благосиља и храбри свој народ са Острошких Брда!.. И заиста, народ, над којим такве свете величине лебдјеле, мора бити од Бога вољен и чуван!..."

Лик краја и завичаја величан је и нама познат кроз пјесму и струне гусала:

„Црна Горо поносито стење
Српске круне ти драго камење!

Овоме је најузвишенији израз херојство, тако звано „чојство и јунаштво". И пјесме које се пјевају „у глас" и оне које прате гусле, вјешном су јуначке, као н. пр.:

„У поноћи у тишини, Краљ Никола сабор чини"... или

„Што су горе зајечале" или

„Бијела вила кликоваше са Ловћена те висине" и т. д.

Послије оружја, Црногорци највише воле гусле и херојску пјесму која их прати. Они воле да опјевају сваки догађај и свакоме се припише заслуга. То су ти неписмени и неучни писци, који остављају послије себе цијелу историју свога краја! Ту видимо један врло карактеристичан лик бистрине и расуда, као што се то опажа и у другим гранама црногорског живота.

Тако ми видимо и црногорске војсковође, правнике и судије, све људе из народа, неписмене и неучне, али који имају изврсну уређену интелигенцију и смисао великих учењака. Правници и судије, кметови и прваци, суде по народном обичају, по правди и датој ријечи. И та се пресуда строго извршава.

Од тих споменика имамо врло мало, јер ни судије ни осуђени нијесу знали да пишу. А и оно мало писмених података што је било, пропало је, спаљивано и употребљавано за фишеке као што каже и Владика Раде: „Докумената слабо се код нас налази, јербо, по недостатку хартије, често путах и листове свјетјех књига ва фишеке су употребљавали!"...

И фолклор даје особене карактеристике лику Црне Горе. Као што смо рекли, Његошев Горски Вијенац је право огледало гдје се види цијела земља и цио њен народ.

Може се примијетити и ово: све што је природа била суровија и тежа, све

Стратегијски положај Сједињених Држава

Империјализам Сједињених Америчких Република очитовао се први пут 1897 године са анексијом Хаваја и ратом против шпанских колонија у Азији 1896 године. Та иста тенденција увукла је Сједињене Државе у прошли свјетски рат и стално наоружавање, које је — нахон извјесне станке — опет добило замах до 1934 године. У почетку послијератне ере радила је Америка пуном паром на изједначивању снага са Енглеском, док је од 1937 г. надаље све јаче почео долазити до изражаја њен оштар став против сила Новога Реда у Европи и Источној Азији, р којима је са правом видјела опасност за своје неумјерене империјалистичке тежње.

Њено стратегијско утврђивање отпочело је као што смо рекли на Тихом океану 1897 године. Већ сљедеће године дошло је до освајања Гуама и Филипина. Заиста изгледа чудно да су Американци већ онда видјели неке тпасности на том сектору, док су их сек знатно доцније својом политиком само изазвали.

Треба признати да је са отворењем Панамског канала 1915 године настала потреба да се важни поморски путеви војно осигурају; стога је схватљиво да је Америка изградила снажна одбрамбена постројења у тој зони, али је доцније почела да их све више наоружава, те створила нова ратна пристаништа у Сан Диегу и Сан Педру, утврдила луку Сан Фрациско и саградила праве тврђаве у Пирл Харбуру и на Хавајском острву Оаху. Сви маневри оружаних снага развијали су се од тог времена у смислу одбране од јапанског напада на канал, иако за тако-што није постојао никакав стварни разлог. То маневарско поље ширило се све више. Почело се говорити о опасности која прријети Алеутинском острву од Јапанаца, који би могли покушати да преко њих продру у сјеверозападне државе Америке. Онда су појачане Аљаска и Дуч Харбур на Алеутинском острву Уналаски, гдје су подигнуте моћне аеробазе. Из истих разлога прошириле су у овоме рату Американци своју власт на британске базе на западној обали Канаде, гдје су почели утврђивати Ванкуверско острво и острво Руперта и Принцезе Шарлоте. Истовремено су Сједињене Државе бациле поглед на запад: аеробазе Јанки-Клипера на острвима Мидвеј, Уак и Џонстон претворене су у етапне двојне базе У јужном мору приграбиле је Америка Кентон и Ендебери из групе Фениксових острва, на Тутуили (Самоа) постојала је већ једна поморска станица, а затим се дало на утврђивање острва Гуа у Маријанској групи и стварања заједничке одбране у Сингапуру.

Идеја осигурања одбране почела је постепено све више узимати облик блокаде Јапана и подупирања Кине у борби против те земље. Тако је дефензивна идеја постепено уступила мјесто идеји офензивне природе С тиме у вези су Сједињене Државе још више појачале састав своје флоте, авијације и копнених трупа на Пацифику.

Мишљења о могућностима такве офензиве била су у Америци јако подвојена. Чак и они стратези, који су имали вјере у њен успјех, различито су гледали на начин њеног извођења. Све је збуњивала чињеница да су америчанске базе страховито удаљене од Јапана. Од Маниле — те најближе базе — до Токиа има 2.700 километара ваздушне линије, што је и ваздањске бомбардере превише, а авиони превожени на бродовима носачима имали би да издрже претешки и неравни бој са јапанским ваздухопловством блиским од својих база. Таква страховања наводила су америчанске ратне бушкаче на мисао да се радије покуша са економским уништењем Јапана, и то у првоме реду путем отсјецања те земље од њених јужних увезних подручја. Тако би Јапан био присиљен да се потпуно стави у зависност од помоћи Сјеверне Кине, Манџукоа и Кореје.

Изгледа да се о могућности јапанског противнапада, одузимања Филипина, Гуами и других база уопште није мислило. Догађаји су показали да је то била крупна грешка. Јапанци су свој први напад уперили баш у том правцу. Испрекидане су одмах све спутне везе између Сан Франциска и Манила, на пруги дугој 8.500 км. а и сама Манила је заузета. Тиме је била америчанска блокада претворена у противблокаду, јер су се Сједињене Државе нашле отсјечене од својих азијских увозних подручја, што је њихову ратну производњу у знатној мјери ограничило баш онда када је постојала потреба да се она доведе до максимума.

Проводећи систематску блокаду Јапана гледале су Сједињене Државе и на своје јачање у Атлантику, говорећи све чешће о некој тобожњој опасности са те стране, и заузимајући сваким даном све агресивнији став према Осовини. С тиме у вези извршена је потпуна војна реорганизација осам сјевероамеричких војно-поморских области на атлантичкој страни, са главним лукама у Бостону, Њу Јорку, Филаделфији, Норфолку, Чарлстону и Грат Лаку. Надаље су изграђене војне базе у Гуантанаму на Куби, Кулебри на Порторику и аеробаза Св. Томас на данском Виринском острву. И ту је знатно појачан састав оружаних снага, а флота на три велике групе: атлантичку, пацифичку и азијску.

Ни овдје се није ишло на крај без разних маневара, од којих су неки били прилично смијешни, као на пр. 1938 године „одбрана од њемачко-италијанског напада" помоћу транспортног бродовља и носача авиона, али је ту рат Осовине против Енглеске створио реалније основе, које су имале за посљедицу превимање упоришта на Бермуди, Њу Фунленду, Бахомском острву, Св. Луција и Антигуи, Јамајци Тринидаду и Гујани. Упоришта на Бермуди и Њу Фунленду леже 1200 до 1800 км. пред Њу Јорком, а остала 1200 до 2400 км. од зоне Панамског Канала. Ове станице су имале да обезбиједе Сједињене Државе од сваке могућности ваздушног или подморничког напада, али им је главни задатак ипак био да пруже С.А.Д. ослонца за успостављање своје свјетске хегемоније над рушевинама Британског Царства. Такве задње намјере Вашингтона очигледне су ако се узме у обзир да је посао са Британијом закључен тек након што се ова обавезала да у случају слома не предаје и не потапа своју флоту, већ да је упути у Сједињене Државе.

Преко Карибског Мора испружио се појас утврђивања до Ла Плате, иза чега је Уругвај понижено пристао. Иза тога је слиједило утврђивање низа

је то и ње ницао лик народа тога краја крепкији, љепши, честитији и отменији. А што је сиротиња била неодољивија, све је у кући била слога и љубав већа, а породица милија. Непријатељ с поља што је био јачи и свирепији, то је Црногорац био све храбрији, све више збијао своје редове, стварао непробојни строј и остао, за вријеме читавих вјекова, стуб српског имена!..

Поред живописних и разноврсних предјела, у Црној Гори се налази најлепши и најотменији динарски тип људи и жена. Црногорско одијело, једно од најбогатијих (што чини контраст са крајем) и наелегантнијих на Балкану, одговара у потпуности стасу оних који га носе. И када се заиграју црногорско оро, па када се заљуљају они златни вубини и свитне доламе, засијају се токе и јелеци, а загрме бистри пиштоли, човјек може заиста слити да се налази негдје у неком чаробном, вилинском царству!

Све ово даје нарочитог интересовања онима које наш крај привлачи.

Дивна Бекоњић

ТУНИС

Страховити рат, који је пошћедао мало који крај, проширио се сада и на западни дио Сјеверне Африке, направивши од француске колоније Туниса ново крваво бојиште.

Тунис, то гранично подручје између француских и италијанских сјевероафричких посједа, распростире се на територију од преко 125.000 кв. клм., а има 2 и по милиона становника, од којих бар 80% отпада на Арапе. Осталих 20% сачињавају досељени народи, међу којима највише Французи и Италијани.

У историји спомиње се ова земља још у доба древних Римљана, који су су разрушили град Картагу. Од 1574 год. био је Тунис под турском влашћу. 1830 године су Французи освојили Алжир, почели све више продирати и у сусједни Тунис, све дотле док тунински беј није присиљен да 1881 године призна француски протекторат. Французи су у Тунису оставили као формалног господара урођеничког „беја", али су у ствари његову власт свели скоро на ништа, поставивши му уз бок француског чиновника министарства спољних послова, са титулом „генералног резидента". Тај генерални резидент држи у својим рукама све главне положаје у земљи: поред осталог он је и министар претсједник туниске владе и министар спољних послова у истој. Бацајући становништву Туниса прашину у очи, образован је 1922 године дводомни Туниски велики савез. У једном дому засједавају урођеници, а у другоме Французи.

Главни град земље носи такође име Тунис, а има скоро четврт милиона становника, од тога око 100.000 Европљана. Међу осталим установама налази се ту познати исламски универзитет, висока колонијална школа и резиденција католичког надбискупа. Иза Туниса слиједе по величини Биверта, Свакс, Суа, Кајруан и Гофа. Биверта је међу њима свакако најзначајнија, будући да је то једна од најутврђенијих ратних лука на афричкој обали Средоземнога Мора.

У привредном погледу значајан је Тунис у вези са својим рудницима жељеза, олова, цинка и фосфора. Клима је медитеранска, те међу осталим плодовима одлично успијевају маслине и грожђе.

Поједини центри повезани су жељезничким пругама, које укупно сачињавају мрежу од 2.500 километара. Та пруга је посљедњих дана на више мјеста испрекидана од стране осовинских трупа, те су увелико онемогућене транспортне везе између медитеранских пристаништа и англоамеричких трупа, које су копненим путем продрле са стране Алжира у унутрашњост Туниса. Биверта је такође још првих дана стварања тог новог западно-афричког фронта запосједнута од стране италијанско-њемачких снага, које су се ту искрцале долазећи из Европе. Тако су створени сви нужни предуслови за успјешно парирање акције англоамеричких снага, које су већ до сада кравом цијеном платиле своју афричку авантуру, а за које Тунис спрема још многе гробове.

ЦЕТИЊСКА КРОНИКА

ДВИЈЕ ТЕШКЕ НЕСРЕЋЕ ОД НЕСМОТРЕНОСТИ

Прошле недјеље догодила су се на Цетињу два тежа несретна случаја, оба скупо, животом плаћена.

У сајџијској радњи Аврама Леви, у Његошевој улици бр. 44, избио је у понедјељак, око 2 сата послије подне, пожар који је букнуо од експлозије бензина који је власник радње хтио да заложи пећ. Усљед нагло насталог пожара, оштећен је цио ивентар радње, а сам власник, са тешким опекотинама на лицу и рукама, у несвјесном стању однесен у болницу, где му је одмах указана љекарска помоћ, али узалуд. Леви је је сјутрадан у мукама подлегао и истог дана послије подне уз веће учешће грађанства сахрањен на овдашњем Новом гробљу.

Ово је у 15 дана већ четврти пожар на Цетињу и, благодарећи одважној, добро обученој и опремљеној војној ватрогасној чети, сви су они без већих материјалних штета и посљедица били брзо угашени.

У овом посљедњем случају радо истичемо пожртвовани и предани рад једног мимопролазећег италијанског финанса, који је смјеста са сусједима који су одмах са пуним кантама притрчали, много допринио да пожар не узуме веће размјере, јер су утолико биле у радњи експлодирале и друге флаше са бензином.

Други случај десио се у уторак прије подне на пољани ниже Банских станова. Ту су мала дјеца испод 10 година нашла у некој гомили смета кутију не мислећи да је бомба, и један од њих стао да каменом укуцава повећи ексер а остала посматрала чучећи. Одједном кутија-бомба пуче, на лицу мјеста усмрти малог Мраовићевића а остало троје дјеце Бошковића страшно унакази. Сва дјеца су изабјегличка. Стање ове дјеце, у болници, је критично.

Ово је у овој години други случај тешке несреће од играња бомбом.

Препоручујемо родитељима да поведу више рачуна о својој дјеци, свом највећем благу, а дјеца пак да не дирају никакав предмет који им није познат и по изгледу сумњив, него нека позову одмах старије сусједе који ће, ако посумњају, извјестити кога треба. Дјецо, не играјте се с ђаволом и сјећајте се увијек светих ријечи нашег народа: Ко с ђаволом тикве сади, о главу му се ломе!

Јапан подиже велике радиостанице на Филипинима

Јапанска војна управа на Филипинима основала је још двије радио-станице. Нова станица концентрираће радио-телеграфски саобраћаји између Филипинских острва, Манџуко-а и Кине. До сада су Јапанци на Филипинским острвима подигли 13 радио-станица.

ПРЕГЛЕД СТРАНЕ ШТАМПЕ

И послије пуне године дана још увијек остају непотпуна признања сјевероамеричког адмиралитета и за саме Американце

Берлинска штампа вели да су бројке које је сјеверноамерично министарство морнарице приказало о катастрофи у Пирл Харбуру послије једногодишњег ћутања знатно ниже од стварности. „Фелкишер Беобахтер" пише да сјеверноамерички официри ћуте о потапању још двеју оклопњача и најмање трију крстарица, али и поред тогаима данашња комунике нарочити значај будући да је објављен уочи тако неславне годишњице. Сјеверноамерички претсједник републике настојао је да одржи читаву годину у тајности праву величину пораза. Лист потсјећа да је министар морнарице Сједињених Држава, којега је Рузвелт хитно послао на мјесто катастрофе, изјавио по повратку да је морнари а укотвљена у Пирл Харбуру претрпила сасвим незнатну штету. Од тога дана Сједињене Државе нијесу искористиле ни једну прилику да додирну ту болну рану. Данас Американци више не могу ћутати о величини губитака. Лист „Џвелф Ур Блат" примјећује да је биједан и смијешан изговор сјеверноамеричких поморских стручњака, који би хтјели увјерити да је већина јединица потопљених и оштећених у луци Пирл Харбур у међувремену доведена у ред. Они би свуда хтјели увјерити да је оправљање ратних бродова слично оправљању играчака.

Комунике сјеверноамеричког министарства морнарице о губицима америчких поморских снага у Пирл Харбуру, претрпљеним у почетку рата са Јапаном, привлаче цјелокупну пажњу јавности. Претсједник поморског комитета Сената жали чињеницу да ове вијести о хавајским губицима нијесу биле раније објављене. Многи политичари у Сједињеним Државама изричу исто мишљење. Други изјављују да не признају никакве разлоге који су натјерали владу да тек данас објави губитке америчанске флоте. Штампа жали то задоцњење објављивања. Лист „Њу Јорк Хералд Трибјун" истиче да не може схватити како се овако важна ствар са таквим задоцњењем објављује и пише да је тај страшни ударац праломио кичму морнарице и парализовао у сљедећим мјесецима цјелокупну ратну акцију Сједињених Држава на Пацифику.

Своте положене од јапанског становништва за војску и морнарицу

Јапанско становништво је у знак дивљења херојима своје војске и морнарице сакупило сљедеће суме: за војску 149,124.456 јена, за морнарицу 131,485.680 јена; укупно 280,610.136 јена. Јапански цар је приликом 25-годишњице независности Финске упутио телеграфску честитку финском претсједнику републике Рики-у и одликовао га великом лентом Царске хризантеме.

Стижу вијести из разних извора да је унутрашња ситуација у Совјетском Савезу сасвим хаотична. Такво стање ствари потврђује совјетски лист „Известија" који пише да су потребне драконске мјере да успостављање дисциплине. Он тражи да се донесе декрет за спречавање напуштања посла од стране радништва. И поред тешких казни одређених за такве случајеве радници су заплашени и настављају напуштати рад у предузећима ратне индустрије, што претставља знак политичког неинтересовања маса. Чињеница је да у већим фабрикама 40% радника не само да ништа не чине за рат, него и не врше свој нормални радни програм.

Асошијетед Прес објављује да је током прве године рата између Сједињених Држава и Јапана у Западном Атлантику потопљено 548 англосаских бродова. Овај број је мањи од стварности. Ми знамо да Сјеверноамерикци примјењују методе својих лондонских учитеља, објављујући губитке постепено и у временским размацима.

Вијести изИрана јављају да скупоћа непрестано расте. У неким градовима је глад покосила многе жртве. Тежина ситуације изазвана је немилосрдним реквизицијама свих намирница од стране окупационих трупа. Агенти Сједињених Држава обећавају да ће се настојати избјегнути криза, али становништво се држи скептички, будући да има искуство са мало утјешним ранијим англосаским обећањима која се никада нијесу одржавала.

Американци ће одговарати пред историјом

Приликом прве годишњице рата Сједињених Држава пише „Тимпул" да су Румуни потпуно свјесни правих узрока уласка Американаца у овај сукоб. Док се Румунија бори у одбрани свог опстанка угроженог од бољшевика, уште су Сједињене Државе у рат ради одбране капиталистичких интереса и демо-јеврејске клике. Стога ће Сједињене Државе једнога дана морати да полажу рачуна пред историјом.

Смутс страхује од подморничког рата

Генерал Смутс сматра да поморничка опасност претставља данас страшну пријетњу за англосаски војни положај. Он је то изјавио у једном свом говору упућеном народима Британског Царства, тражећи образовање специјалног тијела за тражење сретстава којима би се могло стати на пут осовинској подморничкој борби. Ово тијело је сада образовано а на његовом челу налази се Черчил, Последице ћемо видети.

Дарлан уступа Дакар Америци

Споразум, који је потписао Пуисон по Дарлановом наређењу у вези са препуштањем поморске базе Дакар и војних и ваздухопловних постројења француске Западне Африке Сједињеним Државама, употпуњен је једним допунским спорасумом на основи којега ће Американци водити бригу о опремању трупа које ће се регрутовати на лицу мјеста. Садржај спорасума објављен је тек доцније, те је изазвао негодовање и протесте међу муслиманима у Мароку, као и међу становницима Сенегала и обале Слонове кости, који су демонсрирали своје нерасположење према француском пројекту препуштања Американцима.

РАДИО-ЦЕТИЊЕ

ТАЛАС. ДУЖИНА 218 М. РАВНО 1381 КИЛОЦИКЛ.

Приморска радиофонијска станица преноси сваки дневно сљедеће програме:

У 8 часова: Знак тачног времена и дневник на италијанском језику;

У 8,15 часова: Дневник на српско-хрватском језику;

Од 12,30 до 13 часова: Музички програм;

Од 13 до 13,15 часова: Знак тачног времена и дневник на италијанском језику;

У 13,15 часова: Дневник на српско-хрватском језику

Од 20 до 20,2) часова: Знак тачног времена и дневник на италијанском језику;

У 20,20 часова: Дневник на српско-хрватском језику,

Од 20,30 до 22 часова: Музички програм;

Од 22,00 до 22,15 часова: Дневник на српско-хрватском језику;

Од 22 до 23 часова: Музички програм.

Спеијјални преноси на српско-хрватском језику:

У суботу — од 19,15 до 22 часова: Часови вјешке,

„ „ — у 21 часовн: Концерт чиновника војске славної италијанске музике из прошле године.

Спеијјални преноси на српско-хрватском језику:

У уторак — од 12,31 до 12,40 „Јеврејска свијета";

У недјељу — од 8,30 до 8,20: Дневник на српско-хрватском језику.

У недјељу — од 8,20 до 8,40: Свјети за земљорадинке;

У недјељу — од 12,30 до 12,45: Јеврејска проповјед.

ПИСАЋЕ МАШИНЕ
КОД
МАРКА ВУЈОВИЋА
— ЦЕТИЊЕ —

других тачака у Јужној Америци, којему је први корак био запосједање Холандске Гвијане 25 новембра 1941 године, под изговором „заштите рудника боксита".

Дотле се може говорити о дефанзивним корацима Сједињених Држава, али постоје и други. Једна енглеска маневарска идеја полавила је прије неколико година са становишта да би једна „западна атлантичка сила" могла запосјести Азоре, како би повела рат у европском водама. Оваква помисао не треба да је далека од Сјевероамериканаца, који се бизуслосно хоће мијешати у европске послове. Базе су неопходне реквизите океанског рата, и америчка јавност поздравила је са одушевљењем напад на Дакар у Западној Африци, исто тако као и сада искрцавања англоамеричких трупа у Алжиру и Мароку.

Затим је дошло до искрцавања на Гренланду и Исланду, а онда је дошао ред на Ирску.

Треба да се констатује да се нападаи и овдје исто као у Азији толико приближно обалској предњој линији противника, да му се знатно отежава могућност провођења даљинске блокаде не извргавајући се ризику.

Још ће се показати какве ће посљедице имати порази у Азији и авантура у француској Сјеверној Африци на могућности остваривања „другог фронта" од стране Сједињених Држава, које су на источној хемисфери изгубиле скоро све своје важне базе, док им на западној хемисфери осовински подморнички рат страховитом брзином смањује тонажу, без које ни најутврђеније базе немају никакве практичне вриједности.

У памет се добро Црногорци...

Доста је било крви, рушевина и вгаришта; доста ратоборних ријечи и пјесама, што на барут миришу; доста је „славе" због мртве главе братске; доста тамничара и затвореника, јер су затвори препуни, доста ојађених мајки и поситане дјеце — доста свађе међусобне.

Сам окупатор дава примјер мирољубивости и реда, нука на слогу и намеће се, не оружаном силом, већ својом цивилизаторском хуманитарном мисијом у свијету.

Два пут смо за непун четврт вијека пролили нашу најбољу крв и прокоцкали нашу најбољу снагу, физичку и моралну, неспоразумијевши се о путу, о начину, а начин кућу гради. Два пут смо наш народ бацили у вртлог, у међусобну свађу и посијали наша поља и наше планине непобусаним гробовима за рачун другога; два пут напредак и мир другога претпоставили своме благостању и миру.

Оскрнавили смо и скрнавимо олтар гостопримства и чојства, подигнут с тешком муком на овом крвавом камену и трујемо наизмјеничним интригама нашу душу и наша срца, кад треба да су најљежнија и најосјетљивија за самарићанску љубав. Правимо куће у облаке, а облаци пуни електризма, да их сваки час поруше. Одричемо се стварности, одричемо се отаџбине, кад нам се пружа и кад нам је најпотребнија.

Наш народ је у прошлом свјетском рату припадао колу појединца, па ипак Црна Гора није искористила ту побједу према жртвама принијетим на олтар заједничке побједе, а то све због несложе наше домаће. Мегаломанија ма какве врсте, није одлика за препоруку, па ни мегаломанија у присвајању идеала, ако ти идеали не воде рачуна о стварности. Не поричемо никоме да има својих идеала, али с правом тражимо узајамно поштовање тих идеала. Ми бар Црногорци морамо имати исте идеје и исте идеале у социјалном и политичком погледу. Може бити диференцираља међу нама кад се ради о путу, о начину за остварење тих идеала, али никад толика разлика у погледима, да уперимо пушке једни на друге, као што смо то два пут учинили за непун четврт вијека, на велику нашу народну и државну штету. Погинути за идеал часно је, али убити некога зато што не мисли као ви — злочин је.

Тачно је то, да је прије скоро двије године ратна грана ошинула жестоко по нашем народу, чије дејство не би било тако неподношљиво, да не би комунистичко-корупционашкот пуча, који Црну Гору у црно зави.

Али кроз страдања и патње сваке врсте почиње, да се оцртава на хоризонту нашем мир и нов поредак, благодарећи свјесним националним елементима и људском окупатору — нов поредак и код нас и у цијелој Европи, у коме ће сви народи, велики и мали, наћи оно праведно и природно уређење, које захтијева благостање сваког појединца у општем благостању. Кроз облаке барутног дима и кроз потоке проливене крви, а на гомилама људских костију ствара се нов поредак у свијету, нова Европа — ствара се једна велика европска цивилизована фамилија, у којој ће поједини народи имати у концерту других народа своје одређено мјесто, чувајући свој етнички и национални интегритет. Овај и овакав организам дозволиће свим народима, да развијају у општој хармон ји своје стваралачке силе. Природно је, да ће велики и способни народи увети водство у тој европској фамилији.

Наш народ је прошао као или дјелови његови кроз два три царства и није изгубио свој језик нити специфичке карактеристике наше расе. Напротив добијао је нову снагу и искуство, да продужи путем своје славне историје.

Али док се многи народи данас рву на смрт и живот у овој џиновској борби, из које смо ми искључени, наша је дужност, да не губимо времена, да се припремимо за улазак у ту нову констелацију свијета, а припремићемо се ако будемо компактни, једнодушни и добро организовани и као народ и као држава.

Тешко оном народу и оној држави, ако свршетком рата буду без једне солидне унутарне структуре и без једне јасне више циље историске мисије, јер ће, неорганизован постати плијен међусобне мржње и борбе старих, корумпитивних партија.

Ми Црногорци, познати кроз вјекове својом бистрином и виталношћу да пребродимо велике опасности, а при том одарени урођеном интелигенцијом, која нам је дозволила, да у судару и мјешавини народа сачувамо духовно власништво физичку и моралну одлику, морамо се појавити на праг новога времена, које се рађа, потпуно сложни и недељиви. Зато на страну све оно што нас је за посљедњи четврт вијека дијелило. У нашем случају наша спасоносна идеја и за народ и за државу је: братство свих Црногораца.

Оно што морамо прије свега остварити, то је свршено јединство политичко и духовно. Онога који покушава да вијолира раадором овакво јединство сматрамо рђавим и непоштеним Црногорцем. Онога који ради да поремети народни мир, а поново баци нашу земљу у анархију треба уврстити у непријатеље Црне Горе.

Да поновимо још једном: рад у овом правцу дати ће жељене плодове само онда, ако у основи тога рада постоји чврста вјера у судбину нашега народа и јединство у братским осјећајима свих оних чијим жилама тече права црногорска крв.

Дакле, у памет се добро Црногорци!

Др. Новица Радовић

ГОДИШЊИЦА ЈАПАНСКОГ РАТОВАЊА

Током прославе годишњице уласка Јапана у рат одржао је министар претсједник Тојо један говор. Он је истакао нарочито јапанско запосједање ванр дно важних стратегијских база и привредних територија које ће смогућити јапанској војсци да извојује над непријатељем потпуну побједу. Јапански министар је додао да англосаска политика блокаде уперена против Јапана сада показује другу слику, будући да се окренула против непријатеља Јапана који су је повели, те данас сва храна и сировине сваке врсте стоје на расположењу јапанском ратном механизму. Затим је Тојо истакао дјело осовинских сила, којима је успјело да вадају непријатељском поморском промету тешке ударце. Јапански министар претсједник завршио је свој говор, истичући да се сада ушло у главну фазу борбе за уништење англо-америчког фронта. Пригодом прве годишњице уласка Јапана у рат изразили су амбасадори Италије, Њемачке, Тајландије и бугарски посланик честитке својих влада јапанском министру иностраних дјела Танију. Исте честитке су изражене министру јапанске морнарице, који је одговорио захваливши се и тврдећи да се успјеси јапанске морнарице дјелимично имају приписати ратном напору Италије и Њемачке у Европи.

Приликом годишњице почетка јапанско-америчког рата упутио је бивши јапански амбасадор у Риму посланику Италије и другим земљама које се боре заједно са Осовином, те је истакао да непријатељ полаже своје највеће наде у сопствене резерве сировина и да је англо-амерички рат и настао због тих нада. Па ипак се раамјера привредних снага зараћених страна потпуно мијењује. Ми више нијесмо сиротиња, али оно што је најважније, то је да Италија, Њемачка и Јапан имају духовна богатства такве величине да она претстављају пресудни фактор у рату.

Јапан реорганизује запосједнуте територије. Тек што је прошла једна година јапанске окупације, вратио се живот у освојеним земљама у скоро нормалну колотечину, те је произвођачка активност поново добила живи ритам. Јапан је постао најважнији увозни и извозни центар. Британски, сјеверноамерички, холандски и кинески поједи укључују се у моћни привредни систем Јапана. Земље које су пришле новој азијској политици увијају активно учешће у стварању Велике Источне Азије. Велика Источна Азија данас претставља политичку стварност повезану чврстим везама јапанског језика. Јапан шаље потребно снабдијевање за њен опстанак и за побједоносно настављање рата. Из Кине се отпрема памук и тунгстен, из Холандске Индија бензин и намирнице, из Кине, Индокине и са Филипина разне намирнице. Двије главне малајске индустрије — гума и калај — имају данас скоро предратну производњу. Лежишта калаја у Пераку, најбогатија на свијету, интензивно се искориштују. Знатредно много се производи гума коју Јапан има у огромним количинама. Послије свега једне године рата може се тврдити да се положај Англосаса и сила Тројнога пакта у погледу сировина потпуно промијенио.

Годишњица пљеваљске трагедије

Рефлексије о Првом децембру

Пљевља, 1 децембра

Прохладни децембарски дан, мутно јутро пуно крви, лешева, згариштва и пламена. Ужасни призори на сваком кораку. Расцвјана тијела и мртве укочене очи заустављале су дах очевидаца. Коса се диже, а страх од непознатости улазио је у кости. Дан је освојио уз пушке са свих страна.

Бјесомучна гомила сурпла се у град да пали и жари, да сије смрт као шаш је сијала по другим мјестима и својим „ослободилачким" режимом ударила шемеље за какво „пајсе гробље". Помахнитали бјеловјерци, у својој необузданој жељи за влашћу, направили су страшан спомен „за многаја љета".

Паршијанска руља наводи свој план.

На све стране пламен, на све стране љешеви, сузе кри и само кри. Болни јауци залуталих младића и уваљени трзаји смртно рањених пјарају мовак уздрхлијем мјешчанима.

Воје и комесари сенре на дољне у загрљајима миљених „другарица".

Паршијанска руља наводи свој план!...

Град је на крсту. Отвара се црна књига. Одлазе невини, пуни се губилишта, а вриска и јаук до неба се разлијеже. Страдају оци, дјеца, мајке и сестре...

Бесбројне хладне хумке нижу се у другом реду. Живот нестаје као прах на олуји. Дивне главе, невине као јагње, леже мртве, мијеме и нечујне. Море суза — и све је свршено...

Море суза!... Плаче нација!...

Зашто све то?...

Изроди, бескућници, пропалице и дегенерици, упојнстиа, бесбјеловјерци, одроди и крвопије, небраћа и нелуди, комунистичке аветиа и злехуде прошуре копају раку сопственом народу. То им је животни циљ, мета коју покушавају да остворе гајеће стигну смрдљивим трагом. Отуђили се синови из сулудо руке у пропасаи и гурају свој народ у амбис.

Пљеваљска згаришта и крвави пругови, трже слике одјевених удовица, уцвијеђене мајке и сестре, небрижнута дјечица и разрушени домови срело је дечембарско јутро у најрогаснијем облику. Низ оборонке нагнутих брда увукла се авет која принали баруд да све оде.

Минули су дани и мјесеци. На гробовима подрхтавају пламенови свијећа и осјета се мирис тамјана. Понеки цвијеи стоји као сјећање на младости и живот који је окончао од послиједњим јесенским даном као увенуло суво лишће у неповрат. Још се котрљају суге низ обраде мајки омотаних у крилиа и чује се тужна жаловопка оојађених родиитеља. Земља сад крије све...

—:—

Тамо, на крају загрљајетих гробова, као злашан крст, као месијино посланство, наникао је бор, витак и снажан. То је била граница разбојништу паршијанских хордн.

Први судар и први јораз на пљеваљским сокацима значио је и корак ближе слому разбојишуе паршијанске мафије. Тада је наникла прва сијеста, разум је отворен у пуан час и, као виши борови, нчу спасоиоци нације и рода, породице и вјере. Од тада почиње свеша борба најбољих народних синова за спас, за часи, за очување имена и сиомена Србинова. Комунистичке пљачкашке и разбојничке банде добијају све жешће и жешће ударце, да назад, у сопственој крви, свалеии у бјаству и срамоти, изјаше и онај дуг који је у задужеиу у Пљевљима за нечувану вјаитиу. Вампир је примио свој глогов колац онако како му слиједује.

—:—

Годину дана касниће... Парастос... Капље восак са свијећа, брншу се суге без престанка... На коленима... Пошаљмоа крстача стоји као знак да је тамо заиворен један живот. Па онда друга, трећа, четврта, много њих... Јецај и уздах, уздах и јецај... Жале се најдражи, најмилији и најбољи... То је нарастао свих живих прирећен онима којих живе нема... Догиви, плач, шапат и милоиање, незауставиив бол и оитша жалости, све се одбија о хладну плочу и суву стрмнуту земљу... А бесбројне крстаче стоје...

Мрштвих може само да се сиомњемо...

—:—

Пролазе дани као вихром ношени. Али са собом не односе спомен на страховитиа догађај пљеваљског глог удеса. Он је дубоко у души, у срцима, неизбориављив... Вики

ПОДЛИСТАК

Најљепши тренуци

— Интима —

Кад зима почне да се увлачи кроз напукле прозоре, кад ситни лед почне да се скупља и хвата за окна на прозору у мојој собици; кад биљеле пахуљице почну да се преплићу и котају као у некој таљастој и несхватљивој игри, моја душа осјећа неки ужас од свега тога ваљског и чулног, моја душа жели неку њежну смиреност, моја душа жели да сања...

... Сањам ... живим новим животом, чудним и несхватљивим, животом који је потајно далеко од схваћања човјека... Ја сањам... и као да се плашим ниског и мрачног четвиљског неба, преко тих се далеко од њега у царству снова... полако лутам за мојим идеалом и одмарам се...

Опијен дивном музиком што ју је дочарала моја узбуђена машта и занесена душа, ја све више тонем у моје омиљено царство илузија... Одмарај се затворене очи на дивним неслиђеним пејзажима, на танким и њежним прелинама боја, на хармонич ном складу свјетла и таме, одмарају се и полако лутају за малим плавим очима у којима се види скривени осмјех среће и тихе радости... Она је опет ту... Опет сам за мојом малом Плавком, коју су ми грубо стргли од срца... Опет само зјеваио, опет живимо срећни, загрљени и насмијани, опет смо ведри, опет само чисти као јутарња горска роса, распјеваии као моја душа... Осјећам додир мекане руке... то више није сањарија, то је стварност... осјећам величанство младости, сјагу младог живота и израз неслуђене љепоте... Слатка и опојна радост полако ме обузима и запоси...

... Желим да что дубље тонем у моје царство, да се негдје у његовом дну дубоко сакријем и заувијем, да вјечито сањам Сан Живота, да више никад не изађем натраг, јер како сањам ја знам да ипак постоји стварност, знам да ћу се опет повратити у њу, знам да ћу опет изгубити младу Плавку, знам да ће опет ишчезнути опојна мелодија и расплинути се са топлином сањарења...

... Знам да ћу опет да гледам отво, е их очију... опет да посматрам кроз мој замагљени прозор четињско небо... знам да ћу се опет освијестити... да ћу опет поћи четињским улицама увијен и хладан као да уопште нијесам способан да сањам...

... Али ипак сам срећан... Срећан сам јер моја душа довструкоо живи, јер се напаја са два различита извора. Вода са једног ме замара и растужује, али ме вода са другог освјежава и подилађује...

Сјутра ће опет свијет да пада... Сјутра ћу опет да идем расквашеним четињским улицама, сјутра ћу опет да радим свој посао... Али ипак ћу опет бити ведар и дјелотворан, јер ћу сјутра опет да живим мало и својим другим животом... сјутра ћу опет да сањам у својој скромној собици... сјутра ћу опет да нађем моју малу Плавку, да с њом опет ишчезнем у наше царство снова...

Бим.

ОГЛАС

Изгубио сам слиједећа документа и то: Личну легитимацију бр. 6614.1. Кумпородајни уговор потврђен од стране Начелства среза четињског и Пореске управе на Цетињу од 1929 године, препис уверења о пензионисању, као и уверење о учествовању националног покрета I подгоричког батаљона, те их овим путем оглашавам за неважеће.

Мишар П. Кусовац, пензионер
Подгорица
1-3

Ог-5 42

ИЗГУБЉЕНИ ЧЕК

По предлогу Хусеина Мљевића, трговца из Цетиња, Окружни као Трговачки суд у Цетињу објављује да је неводно нестао чек издан од стране Банке ди Наполи у Бару и то Серна Ц. Бр. 606 од 2 новембра 1942 године у номиналној вредности од лира тридесет и пет хиљада.

Гореозначени чек гласио је на име Мљевића Хусеина, трговца, на Цетиња.

Позива се свако у чијим се рукама поменути чек налази да га у року од шест мјесеци поднесе овом суду и други учесници могу да ставе приговоре противу предлога за поништај предметног чека у истом року, а рачунајући од дана објављивања овог огласа у листу „Глас Црногорца".

У противном ће се означени чек прогласити за ништаван.

Окружни као Трговачки суд у Цетињу, дана 8 децембра 1942 год. Пословни број Ог-5-42.
1-3

Двије године у цунгли

V

Ја круса, или змија са крстом, мала је и витка, од својих 60—80 сантиметара дужине. Има широку, плосну главу у шест бошкова, танак врат, у средини несразмјерно дебела, а при крају сасвим танак реп. На глави има оштрам шара, правилан крст. Труп јој је непрљасто сив са мрким мрљама, кривачкиј, дуж леђа. Вела је покретна и хитра. Њен уједсмртоносан је, такорећи електричном брзином. Испрчају вам мој први и послједњи сусрет са том опасном змијом.

Ноћ је. Око моје колибе горе четири велике, убрачајене в тре, на којима смо набацили доста зелене траве, да би изазвали што већи дим, који нас штити од комарца, зјевона и змија. Пред вратима колибе направио сам ладњак, под којим проводимо све вријеме одмора осим спавање. Под ладњаком такође горе ватра. Кокоши и курке са пилићима привикли смо да спавају под ладњаком, дуж дрвеног зида колибе, како би их што боље сачували од смукова, дивљих мачака и шумских вукова кокошара, под именом „Соро". Курјаци су врло нежни и њих је тешко одржати у животу првих шест недјеља. Добијали су специјалну храну: кувана јаја, пиринач у млијеку, мјешавину поврћа и друго.

Фењер је висио нешто даље од нашег стола, како би нам што мање досађивали комарци. Одједном, *курке су почеле брбучати*, по свом обичају, кад *угледају ма какву опасност*. Јасно је било да се нешто предњима привукло. Скинуо сам фењер и освјетлио у том пр вцу. Угледао сам змију, која се пред самим куркама смотала у кругу, док ког је подигла главу и палаца са уши пламеним језиком На сваки начин привукао је мјрис млијека и куваних јаја, са чиме смо хранили курјиће; — иначе не би било објашњено зашто се довукла под наш ладњак, на простор чист од траве, поред тоћиво ватре и дима.

Није било времена да скинем са крова ладњака дугачко еластично дрво, којим сам обично тукао змије, већ ограбим мотику и њеним ушицама замахнем према кругу змије. Она је то осјетила, хитро растворила свој круг и покушала да се сакрије међу пилеж, док је мотика пуцала по празној земљи. Притискао сам је оштрицом мотике ближе репу. Док су од удара мотике курке, кокоши и пилићи узнемирено трцкарали, *змија* је испод мотике треснула свако по реду које је дошло у њен домашај. Пилићи су падали као гроздови погођени, без икаквог знака живота, како су већ били поодрасле кокоше од шест недјеља. Убила је пет комада једно за другим. Моја старија берка убила је змију дрветом са ватре.

Идућег дана дошао је код мене Јован Буровић из Бјелопавлића, који дуго година *живи на томе терену. Показао сам му убијену змију* и испричао случај са пилићима.

— То је, каже, Ла круса или змија са крстом. Кога она уједе, потребно му је само крст и ништа друго. Најјачи коњ или во, послије уједа, не може да живи ни три минуте. Срећом, мало их је. Ово је прва коју сам нашао кроз задње три године — завршио Јован.

Касквел је једна ружна али љута и опасна змија, дугачка нешто више од једног метра. *Велика, округла глава насађена* јој је на врстенаст труп, који је од врата према репу све тањи. Читава змија даје изглед једне прљаве дрвене буџе, мальуге. Живи нежном на дрењу и храни се јајима и младим пилићима разних птица. Ако се довуче на земљу и буде узнемирена, неома је љута и насртљива. Причали су ми наши насељеници да је у стању гонити човјека на коњу или псето до читав километар. Имао сам прилике да видим само једну, коју бјеше убио један Корјењтинац при окопавању пашука.

Од многобројних сорти курјака живе на том сутјескинском терену, најмногобројнија је и најелегантнија змија „Бурарс". Дугачка је по два метра и сразмјерно дебела. Боја јој врелазн у модро, са сивим кривачима дуж леђа. Своју главу носи високо од земље до 30 сантиметара. Кад нас сврзи, стаје, нешто мало исправи главу, посмотра нас и палаца својим дугачким језиком. Дугачко еластично дрво из наших руку *зviжуће кроз ваздух*, преломи јој кичму и онеспособа за даље кретање. У мучењу удара репом о земљу, од чега се разлиа извјестан шум, који потсјећа на пропоре звечарке. Отровна је али не у толикој мјери као њена сестре које сам већ описали Змија има толико много, да сам сваког дана морао убити 5-10 комада. Идућу остатак описаћу ам једну неотровну змију, за коју ви свакако нијесте никада чули.

Орао сам. На чистом орању забављало се троје четворо дјеце Пред воловима у још непрерано трави опазио сам зелену, д 10 килограма тешку змију из рода смукова. Убио сам је са неколико удараца пиканом, којом гоним волове, одбацио на бразде и даље се на њу нијесам обазирао. Ишао сам за дугачком бразд м, док су се моја дјеца окупила да посматрају убијену змију.

— Тата! Тата! Ова змија има ноге!

— Какве ноге? Шта се ту дерете?! Уклоните се од *змије!*

Кад сам се повратио орању обратну бразду, заинтересовао сам се да видим какве су то ноге промишли код змије?! И заиста, нијесу се преварили. Са обије стран прохода, змија је имала два увучена пупчића, чији су врхови наниза ни ситним бодљикама као чичак. Када их дрветом извучемо, опруже се за два пута дужине. За то моје нечувено откриће нијесам смио причати нашим насељеницима да м не би узели на шалу, све док сам од њих самих чуо да постоји једна врста смука са двије ножице, које му помажу него се по дрвећу да вади из гнијезда пилиће и јаја разних птица.

Огромна змијурина „Курјуђ" живи у трави поред великих мочвара и бара. Дуга је 10—12 метара и дебела као електрични стуб Нарасте у тежини до 150 *килограма*. Боја јој је земљано-мрка са сивим кривачима дуж леђа. Тијело јој покривају крупне, доста чврсте краљушти као код шаранa. *Дебљина* јој је скоро једнака од главе до репа који се завршава са једним шиљем, оштрим рогом, нешто повијеним према земљи, око 50 сантиметара дугачким.

Кад ухвати и здроби својим моћним мускулима и прогута тело, сраку, дивљу свињу или неку другу животињу, у стању је невјероватно скакати пуп х шест недјеља. Тијело му може безбједно пролазити за тридесет дана, она вас неће осјетити. Тек онда се буди и осјети свако кретање на 50—100 метара даљине. Подигне главу на два до три метра изнад свог круга и спрема се да зграби плијен ако нађе у њен домашај од 15—20 метара. Лијева је и само глад ће је натјерати да напусти своје лежиште. При свом путу обара високу траву и оставља трг по неколико дана, као да само вукли најјачи телеграфску бандеру, direk.

Индијани је лове ради велике количине *мисног меса Позната им је њено лежиште* и навике. Приближи се коњу до потребног отстојања и када змија укаже своју главу, набаци јој на врат ласо, привезан за коњско седло. Затим пођури са коњем и вуче је за собом по клизавој трави, водећи рачуна да се не приближи дрвећу. На тај начин је угуши а остали његови земљаци изломе јој кичму великим батинама. Борба траје доста дуго, јер она огромна неман млатара са својим опасним репом и у тренутка пресвија своје моћне мускуле. Када је потпуно дотуку, одеру је и поједу њено месо а од коже или плету сасје уметнички и доста танки *зубине, повијених према жрдељу.* Зуби су јој удешени да вуку према жрдељу предмет који *гуте*, са сваким покретом вилина. Она није у стању да испусти оно што једанпут заложи, па макар то било и њен репни реп.

А.

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Размножавање воћака

Воћке се размножавају на више начина. Најглавнији начин размножавања у савременом воћарству је калемљење. Под калемљењем разумијева се радња, код које се насади пупољак или дио биљке на другу биљку, која ће носити, својим коријењем црпсти храну за њу и равијати је. Биљка на коју се калеми је подлога, а онај дио који се накалеми зове се калемгранчица, односно окце. Све гране и гранчице, које након калемњена избију из подлоге, носе својства те подлоге, а из калемгранчице односно окца избијајуће носе особине оне воћке са које су калемови узети. Размножавају се калемњењем углавном скоро све воћке, а поготово јабучасто воће.

Други начин је размножавање сјемењем. Макар се све воћке могу размножавати сјеменом, ипак се код већине воћака овај начин не искориштава с разлога, пошто из сјемена произведене воћке не наслијеђују потпуно особине оне воћке од које је сјеме узето; оне више нагињу ка претцима, који су код свих воћака дивљи. Воћка из сјемена одгојена даје стиниј плод, опор, тврди и киселији; коштићаве воћке роде плодове са мање меса и крупнијом коштицом

Код воћака, које имају својство, да из врату равијају јаке, снажне младице (јеска, рибиала, огровд, *смоква*, дуд, дивља кестењ), пратикује се размножавање путем нагртања. Ово се врши на тај начин, што се поменуте воћке у рано прољеће пресеку на 10-15 см. изнад земље. Сада избију из пања младице чим почне вегетација. Када ове младице порасту на 50 см. загрну се земљом, које се нагртане понавља даљним порастом. Ластари до јесени потјерају коријен; сваки претставља оживљену младицу, која се — ако је довољно равијена — пресади на стално мјесто или у растило, где јој се одгоји стабло и круна.

Инж. Н. В.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Постављења

Четиње: Булајић Б. Петар, за *привременог радника надничара механичара механичке радионице*; Павишић М. Крсто, за званичника надничара IV Дирекције Гувернерства, Драгојевић Ш. Станко, за привременог учитеља — Друшићи; Вукмировић Божо, за шефа царинске секције, одређен на рад при III Дирекцији.

Подгорица: Мирашевић П. Даница, за привремену учитељицу — Дољани.

Бар: Вујовић Ј. Лука, за привременог професора гимназије.

Шавник: Поповић К. Вукашин, за привременог учитеља — Шаранци.

Постављење поредних наставника од часа

Четиње: Вучинић Т. Лука, вјероучитељ основне школе, у жен. занатску школу; Велимировић Лука, школски надзорник V дирекције, у учит. школу; Вујовић С. Саво, професор гимназије, у женску зан. школу; Марковић дон Стјепан, свештеник, у гимназију.

Подгорица: Пламенац Вукосава, у гимназију; Виерда Анђела, свештеник, у гимн. У стручну продужну школу: Паовић Томица, професор и директор трговн. академије; Јовановић М. Петко, вјероучитељ основне школе; Вујовић Едита, суплент трговн. академије; Тодоровић Новак, правник; Ранчевић Душан, суплент гимназије.

Бар: Пекић Бајо, професор гимназије, Јововић Г. Андрија, учитељ, Дивановић О. Јунуз, учитељ, Махајев Алексије, контрактуални суплент, — сви у стручну продужну школу.

Никшић: Корда Н. Јованка, учитељица женске занатске школе, у гимн.; у стручну продужну школу: Крстић М. Иринеј, суплент и Никчевић Н. Лука, професор гимназије.

Беране: Раичевић Ш. Митар, професор, Басекић К. Владислав, суплент, Машковић В. Радомир, суплент и Вугделић М. Алекса, љекар, сви у стручну продужну школу.

Пљевља: Леовац Р. Обрад, професор гимназије, у стр. прод. школу.

Пријепоље: Пушоњић Милосав, професор гимназије, Адамовић Крсто, учитељ, Пурић Филиман, учитељ, сви у стручну продужну школу.

Потврђени у привремену службу

Подгорица: Банковић Гавро, учитељ — Биоче.

Четиње: Партели Г. Блажо, хонорарни типограф штампарије „Обод"; Врбица Даринка, привремена бабица болнице Данило I; Калуђеровић Илија, привремени чиновнички приправник IX Дирекције.

Бар: Кркељић М. Иво, учитељ.

Уважена оставка

Четиње: Миловићу Н. Марку, службенику болнице „Данило I".

Подгорица: Тодоровићу Богдану, шумском чувару при срес. начелству.

Пензионисана

Мартиновић Даринка, учитељица.

Престаје им служба

Пљевље: Давидову др. Вадиму, санитетском приставу при Дому здравља.

Бијело Поље: Гергеву А. Милану, сресном санитетском референту.

Премјештени

Четиње: Шћекић В. Драго, управник царинарнице у Бару, у III Дирекцију Гувернерства (по потреби службе).

Подгорица: Лаовић Ј. Митар, судски приправник сресног суда у Бару, у Окружни суд (по молби); Милутиновић Ј. Михајло, учитељ при школ*ском надзорништву (по молби).*

Унапријеђен

Никшић: Милачић Т. Михајло, сресни начелник у пензији, за сресног начелника.

УСАВРШАВАЊЕ ТЕЛЕГРАФСКЕ СЛУЖБЕ

Цивилни Комесаријат Гувернерства саопштава да од 1 децембра т. г. на основу споразума постигнутих са управама пошта и телеграфа Италије и Албаније телеграфске веве са Италијом и другим земљама ићи ће преко Тиране нарочитом линијом снадбјеевном брзим апаратима. Тако ће се телеграми сміеста слати даље а телеграфска служба са иностранством имаће највећу брзину.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Са болом у души извјештавамо све наше пријатеље, кумове и познанике да је наш никад непрежаљени отац, муж и брат

ПЕРО Т. МАРКОВИЋ

бивши чиновник Зетске пловидбе

након тешког трогодишњег боловања, дана 17 новембра о. г. у 48 год. свога живота, преселио се у вјечност.

Уједно сматрамо за свету дужност да се и овим путем захвалимо г. г. љекарима који нашег покојника лијечише, сељанима села Бољевића, Љмљана и *Брчела на бројном учешћу у спроводу, свештенику г. Станку Радуновићу на изношеном опијелу*, као и свима онима који нам било усмено или писмено саучешће изјавише и тиме нам бол у многоме олакшаше.

Особиту и доживотну благодарност дугујемо нашој браћи Сотоновићима, који драгог нам пок ника у болести обилазише а на глас о његовој смрти сви похиташе и до вјечне га куће испратише.

Вир-Пазар (Сотовићи) 30-XI 1942

У име ожалошћене породице
синови: поп БРАНИСЛАВ, ВАСИЛИЈЕ МИРОСЛАВ и ТОМИСЛАВ

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Пригодом тешке несреће која нас је задесила трагичном смрћу нашег драгог и никад не прежаљеног брата и ђевера

АВРАМА ЛЕВИ

желимо да се из дна душе захвалимо четињском грађанству, које је у огромном броју испратило нашег милог покојника до задњег дома, исказавши му тиме посљедњу почаст, а нама ублаживши наш велики бол. Вољели бисмо да се можемо сваковме појединцу апосе захвалити, али тешки ударци судбине који нас је тако нагло и немилосрдно погодио, није нам дао да у свом болу разликујемо лица око себе.

Нарочито се захваљујемо пјевачком друштву „Његош", чије хор увеличаво спровод драгог нам покојника као и Трговачком и Занатлијском удружењу.

Свима наша вјечита хвала!

Четиње, 10-XII-1942.

Ожалошћени
брат ИСАК ЛЕВИ и сестра ЛЕА

ПОЛИТИЧКИ ДВОБОЈ ИЗМЕЂУ ДАРЛАНА И ДЕ ГОЛА

ОДРАЖАВА АНГЛОАМЕРИЧКЕ СУПРОТНОСТИ

Каудиљо наглашава пријатељство Шпаније према силама Осовине

Распра Де Гол—Дарлан узима све шире размјере продубљујући ривалство између Лондона и Вашингтона

Вилкијеве изјаве о моралном и политичком значењу сарадње између америчких власти и Дарлана учиниле су огромни утисак како у Алжиру тако и у Вашингтону.

Дарлан је много забринут услед реакције коју је у Лондону имало обрањивање независне владе у Француској Сјеверној Африци. Вилкијеве изјаве изненађују, али оне нијесу посљедње у овом криминалном роману француских издајица, који још мора проћи кроз разне фазе.

Мајски у Лондону и Литвинов у Вашингтону учинили су кораке код енглеске и американске владе обавијештавајући их о неповјерењу које Стаљин гаји према Дарлану. „Тајмс“ жали са неуобичајеном жестином што је дошло до уговора између Рузвелта и Дарлана.

Са тиме у вези говорио је синоћ у Лондону бивши повјереник Де Гола за Сирију и Либанон. Он је изјавио да треба страховати узимајући у обзир да оних 2.000 километара жељезничких пруга које служе за исхрану туниског фронта леже сви на територију који је под Дарлановом контролом. Треба да савезници прекину односе са Дарланом и да га одгурну. Такво мишљење одговара такође жељама алжирског и мароканског становништва. Муслимани се држе огорчено против издајице Дарлана. Неки Французи су се већ откинули од Дарлана прешавши на страну Де Гола. Као што се види из ових вијести, у Француској Сјеверној Африци влада велика збуњеност.

Радио-Бразавил у Француској Екваторијалној Африци објавио је јуче говор који је Де Гол требао одржати у Лондону. Де Гол је оптужио Дарлана да је он интригант и да жели гурнути у рат француски народ. Деголисти у Алжиру и Мароку жале се да Американци врше над њима надзор те поступају лоше са њима. Он је предложио лондонској и вашингтонској влади да свака од њих пошаље у Алжир по једног свог политичког представника.

Генерал Катру пожурио се из Либанона у Лондон да помогне Де Голу и да подупре његов став према Дарлану. Генерал Монгомери изјавио је да се англоамерика сарадња не ограничује само на војна него проширује и на политичка питања. „Ако би се чак и постигла нека стварна сарадња, ми Енглези нашли бисмо се сада у неприлици обзиром на Дарлана. Нама се није допао споразум Ајзенхауер-Дарлан и чињеница да је Дарлан сам себе прогласио шефом француске државе на мјесто Петена. Велика Британија наравно није све то прихватила. Дарланов случај завршио је Монгомери мора из равних разлога што прије бити ликвидиран“. Изгледа да говоре Де Гола и Вилкија упућене против Дарлана инспиришу Даунингстрит и Бијела кућа. Али највише је забринута Велика Британија, која осјећа да су је Сједињене Државе пониве, повриједивши њене интересе у Африци и њен престиж код куће и у иностранству.

Значајни Франков говор пред трећим националним савјетом

Данас је одржана свечана оснивачка скуштина трећега националног савјета Фаланга. Присуствовао је Каудиљо са многобројним високим државним и партијским функционерима и претставницим дипломатског кора. Одмах након што је Каудиљо отворио сједницу, положили су савјетници заклетву. Секретар партије, који је први положио заклетву, прочитао је сљедећу формулу присеге: „У име Бога заклињем се да ћу лојално служити Шпанији, фалангама и Каудиљу, врховном државном поглавару. Заклињем се да ћу бити вјеран темељним начелима државе и револуције. Сваком савјетнику рекао је Каудиљо: „Ако тако будете чинили, нека вас Бог награди; ако не будете чинили положићете му рачуне“ Затим је Каудиљо одржао говор, често испрекидан аплаузима. Након што је опет потврдио политичку вјеру фаланга, изјавио је генералисимус Франко, да Шпанија није ни против бога, али да се не може рећи да нико није против Шпаније. Ми не припадамо свијету друкчијем него што је европски; стога само ми против трговачког империјализма и финансијског капитализма. Након што је истакао да је Шпанија још од 19-тог вијека осјетила учинке старих либералних предубјеђења што их је донијела француска револуција, опазио је он да нагомилавање богатства није било попраћено њиховом праведном расподјелом међу народима. Стога је дошао као утук марксизам који је довео само до барбарске диктатуре пролетаријата. Мусолинијев геније — додао је Каудиљо — створио је фашистичку револуцију у посљератној Италији. Оно што је италијански народ тражио у име правде и човјечности, остварио је фашизам послије одбацивања версајског мира. Фашистичка револуција била је друштвени феномен освијетљен националним осјећајем. Прелазећи на национал социјализам изјавио је Франко да се и он дигао против старих политичких система. Такође и у Шпанији изводи се револуција; такође и Шпанија водила је исту борбу против комунизма. Стога је и фаланга један од видова европског побуњеничког покрета. Човјечанство мора направити крај са либералним доктринама. Шпанска револуција ће ослободити такође своје духовно царство. Треба остварити историјски стил наше антибољшевичке ере. Свијет маршује: тешко онима који покушају да га ауставе! Затим је Каудиљо изјавио: врховни циљ нашег опстанка је одржавање нетакнутом шпанске културе, успостављање шпанске привреде и ослобођење индустријског рада. Наши непријатељи су покушали све против нас, али ми умијемо да се ослободимо од старог схватања једног већ преживјелог свијета. Отаџбина тражи још више од својих синова; пут ће можда бити трновит, али наши идеали неће бити изневјерени. Крај говора дочекан је са огромним овацијама и маса националних савјетника је дуго скандирала име Каудиља.

— 7 ов. мј. је довршена једна од највећих вјежби одржаних у Шведској. Вјежба је трајала 60 сати а претстављала је вантедно жестоки ваздушни напад. Престолонаљедник је учествовао у маневрама.

Италијански билтен број 930 од 11 децембра 1942-XXI

Главни стан италијанских наоружаних снага јавља:

У Киренаици владале су патролне акције и ојачана ваздухопловна активност. Током снажних сукоба оборили су њемачки ловци осам авиона један други авион оборила је противатионска одбрана.

У предјелу Туниса су италијански и њемачки одреди у локалним борбама заробили неколико положаја, задавши непријатељу губитак од 33 борних кола неколико блиндираних аутомобила, противатенковских оружја и моторних кола.

Осовинско ваздухопловство, које је интервенисало у борби, заробило је велики број блиндираних средстава и гађало, са видљивим резултатима, раскрснице путева и жељезничке чворове у противничкој позадини. Током једног ваздушног напада на једну нашу поморску базу у Тунису разорила је противатионска одбрана једног њемачког брода два авиона. Трећи авион срушио се у море близу Лампедузе, након што су га погодили ловци из пратње једног транспорта авиона.

Установљено је да је приликом посљедњег непријатељског ваздушног напада на Торино било међу грађанством 57 мртвих и 60 рањених.

Обљетница финске независности

Претсједник Финске републике Рики одржао је пригодом 25 годишњице независности државе значајни говор. Посљедње двије године рата добиле су у побједоносној борби против вјековног непријатеља још већу вриједност него ли 25 година слободе финског народа. Ове три године борбе дале су Финској право да се учврсти међу слободним народима, Финска је одабрала не само једини могући пут за спасење своје независности, него и једини праведни пут. Борба још није завршена, али Финска види са вјером приближавање доба извршења мировних задатака које ће ријешити у сарадњи са другим народима ослобођењем од црвене опасности.

Листови доносе опширне коментаре говора претсједника финске републике. Тај говор — истиче штампа — претставља лекцију шефа једне мале јуначке земље извјесним неутралним државама које још не знају шта претставља заправо бољшевичка опасност. Неке реченице претстављају коментар честитака које су неки политичари нашли за потребно да телеграфски упуте Стаљинграду прије кратког времена.

Да би се побједила царска Русија, која је била куд и камо горе ораганизована и мање снажна од бољшевике, требало је мање од 2 и по године жестоких борби, док борба против бољшевичке војне силе, бар сто пута веће, траје тек једну и по годину.

Лист Политичко-дипломатска кореспонденција коментарише ову изјаву претсједника финске републике. Ко успоређује ратиште првога сукоба са садашњим, — примјећује Политичко-дипломатска кореспондција — у стању је да процијени резултате што их је до сада постигла њемачка војска.

Цјелокупна њемачка штампа доноси опширне коментаре свечаности у Хелсинкију, истичући значај треввеног прикава ситуације који је дао у свом говору претсједник г. Рити.

Њемачки билтен од 10 децембра 1942-XXI

Фиреров главни стан јавља:

У предјелу Терека сломили су Њемци у концентрисаним нападима једну групу совјетских снага. Непријатељске локалне операције завршиле су се неуспјехом. Између Волге и Дона опкољена је и уништена група непријатељских снага, којој је успјело да изврши продор. Бољшевици су настављајући своје безуспјешне нападе претрпили огромне губитке. Они су изгубили између 8 и 9 децембра само на том сектору 104 борна кола. У великом ваздушу Дона одбијен је један совјетски противнапад и разорено 16 борних кола. На централном сектору фронта настављен је побједоносно противбољшевички напад. Ухваћене су стотине заробљеника и заробљено много оружја. Непријатељски противнапади су одбијени. Ваздухопловне формације борбених авиона и обрушивача гађале су непријатељске трупе и жељезничке објекте. Јуришни одреди једне копнене дивизије из састава ваздухопловства разорили су 59 утврда и склоништа. У оним борбама у јужно од Иљменског језера изгубили су бољшевици 72 борна кола.

У Киренаици су њемачки борбени авиони напали аеродром Дерну и разорили на земљи 7 авиона. У Тунису је услед врло лоших метереолошких услова дошло само до локалних нападачких операција. Крваво је одбијен један напад непријатељских оклопљених снага југозападно од Тебурбе. Запаљено је 8 борних кола већинсм у нападима борбених авиона. Борбени авиони погодили су бомбама великог калибра један трговачки брод средње тоноже у луци Бужи и гађали са видљивим успјехом непријатељске ваздухопловне базе.

Ноћни ловци и противавионска артиљерија оборили су ноћас током пролаза британских бомбардера преко ваше једнутих територија за сјеверну Италију 3 авиона. 8 децембра откривена је и уништена у борби на ушћу Жиронде једна мала група британских саботера.

Британско ваздухопловство наставља терористичку акцију против Италије

За посљедња три дана извршило је британско ваздухопловство два масовна напада на Торино, гдје је порушено мноштво зграда. Према британским саопштењима, нијесу се изненадјеле напада вратила 3 бомбардера. Један од њих оборен је над самим градом, те пао усред једног од главних шеталишта.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Полиција и цивилна гарда ухапсиле су 6 ов. мј. у Мадриду 22 марксиста.

— У Берлин је стигао италијански министар народне просвјете Ботаи. На станици су га сачекали њемачки Министар просвјете, потсекретар за пропаганду и многобројне друге личности.

— Услед торпедовања једног англосаксог транспортног брода, који је превозио бродоломе са других 6 бродова, потонуло је 130 особа. Сјевер америчко министарство морнарице јавља да је напад извршен почетком новембра у ширини сјевероисточне обале Јужне Америке.

Штампарија „Обод“ — Цетиње